

Fracties PvdA en BOB en overige leden van de gemeenteraad,

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk 21UIT04887	Datum 9 maart 2021	Verzonden d.d.
Onderwerp: Beantwoording raadsvragen PvdA en BOB over effecten herverdeling uitkering gemeentefonds		Behandeld door Drs. M.J.A. Willems	Telefoonnummer 14 0481	Bijlage(n)

Geachte fracties PvdA en BOB en overige leden van de gemeenteraad,

Uw fracties hebben op 5 februari 2021 schriftelijke vragen gesteld over de effecten van de herverdeling van de uitkering gemeentefonds. Met deze brief beantwoorden wij deze vragen.

Vraag 1:

Klopt ons beeld dat de gemeente door de aanstaande herverdeling van het gemeentefonds tot de zogeheten 'nadeel'-gemeenten behoort?

Antwoord vraag 1:

Ja, dat beeld is juist. Met daarbij opgemerkt dat dit nog geen vastgestelde herverdeling is, maar een eerste beeld. Op basis van deze informatie zouden we tot de zogeheten 'nadeel'-gemeenten behoren, maar de discussie over de herverdeling loopt nog volop en heeft met deze cijfers weer een extra impuls gekregen.

Vraag 2:

Hoe hoog schat het college dit financiële nadeel voor Overbetuwe in? Is dat - 22 per inwoner (zijnde € 1,1 miljoen) of komt daar nog - 45 per inwoner bij (door het woonplaatsbeginsel)?

Antwoord vraag 2:

Het nadeel is € 1,03 miljoen (€ 22 per inwoner). Dit betreft de overgang van een historisch naar een objectief verdeeldeelmodel. De nieuwe verdeling van het gemeentefonds gaat in per 1-1-2023. Daarnaast is er nog de verschuiving van verantwoordelijkheid, dus van de 'centrumgemeenten' naar de buurgemeenten (door nieuwe woonplaatsbeginsel dat wordt ingevoerd per 1 januari 2022). Dat laatste betekent door Overbetuwe een min van € 45 per inwoner. Hier staan echter wel lagere kosten tegenover. De min € 22 en de min € 45 zijn dus twee aparte zaken.

Vraag 3:

Kan het college het financieel nadeel uitsplitsen per cluster, zodat de effecten voor het cluster sociaal domein apart inzichtelijk zijn?

Antwoord vraag 3:

Het effect van - € 22 per inwoner kan uitgesplitst worden in de volgende drie onderdelen:

- # Sociaal Domein - - > herverdeeeffect = - € 96 per inwoner*
- # Klassiek Domein - - > herverdeeeffect = + € 147 per inwoner*
- # Algemene eigen middelen - - > herverdeeeffect = - € 73 per inwoner*

Vraag 4:

Welke invloed heeft het hebben van een verblijfsinstelling binnen de gemeentegrenzen voor de inkomsten en uitgaven van onze gemeente?

Antwoord vraag 4:

Deze invloed verandert als volgt met invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet.

Huidig woonplaatsbeginsel

De huidige definitie is dat die gemeente verantwoordelijk is voor het leveren en bekostigen van jeugdhulp (zonder of met verblijf) waar de feitelijke woonplaats van de ouder met gezag ligt en niet de feitelijke woonplaats van het kind. Echter in specifieke situaties is wel degelijk de feitelijke woonplaats leidend waar het kind (toevallig) uit huis is geplaatst en niet meer de gemeente van herkomst. De gemeente waar de verblijfsinstelling van het kind staat is dan verantwoordelijk voor de kosten. Het gaat om situaties van voogdij, waar de ouders met gezag niet meer in beeld zijn (overleden of uit de ouderlijke macht ontheven). En het gaat om meerderjarige jongeren (tot 23 jaar) die nog onder de Jeugdwet vallen. Die meerderjarigen maken gebruik van verlengde jeugdhulp (bijv. voortzetting van pleegzorg) of vallen nog onder het jeugdstrafrecht vanwege hun ontwikkelingsniveau en maken in dat kader gebruik van jeugdhulp (ook als deze pas na hun 18e jaar aanvangt). In de huidige verdelingssystematiek worden gemeenten voor het financieel negatieve effect hiervan gecompenseerd, op basis van het feitelijke zorggebruik in eerdere jaren. In het geval van Overbetuwe gaat het vooral om het effect van Pactum (voorheen OG Heldring Stichting).

Nieuw woonplaatsbeginsel

Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen (de BRP). Deze definitie (die van toepassing is voor jeugdhulp zonder verblijf) is duidelijker en eenvoudiger. Bij jeugdhulp met verblijf is het uitgangspunt dat als woonplaats geldt de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres had in de zin van de Wet Basisregistratie Personen. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft dus verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige.

Samenvattend: Met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel komt het huidige financieel negatieve effect van het hebben van relatief veel plaatsen in een verblijfsinstelling of pleeggezinnen binnen de gemeente te vervallen. Daarmee vervalt ook de financiële compensatie binnen de verdelingssystematiek. Overbetuwe zal daarom minder middelen krijgen, maar tevens minder kosten hebben. Omdat we de kostenvermindering nu nog niet kunnen inschatten, kunnen we ook het netto effect nog niet inschatten. Voor het opstellen van de begroting voor 2022 zullen wij onderzoeken of en hoe we de te verwachten kostenvermindering kunnen inschatten.

Vraag 5:

Kunt u ons de correspondentie overleggen die destijds in het kader van de uitvoeringstoets van het nieuwe woonplaatsbeginsel is gevoerd, teneinde te zorgen dat in de besluitvorming de Overbetuwse situatie voldoende werd meegewogen?

Antwoord vraag 5:

Het onderzoek naar het nieuwe woonplaatsbeginsel is uitgevoerd door AEF (Andersson Elffers Felix). Zij hebben daarbij nauw samengewerkt met VWS als opdrachtgever en met de VNG. Daarnaast was contact met een begeleidingscommissie VWS, VNG, BZK en enkele gemeenten in zaten. Er is geen afzonderlijke schriftelijke input vanuit Overbetuwe geweest. Wel is er mogelijk mondelinge inbreng geweest tijdens werksessies met gemeenten en zorgaanbieders. Dit vond echter plaats in de periode 2016 – 2017 en is nu niet meer te achterhalen.

Vraag 6:

Op welk moment en op welke wijze informeert het college de raad over de vermoedelijke gevolgen voor Overbetuwe van de herverdeling van het gemeentefonds, aansluitend op uw memo van 22 december 2020?

Antwoord vraag 6:

De memo van 22 december 2020 betreft het collegevoorstel (20BW000554) dat via de TIC-lijst aan u is gestuurd en waarin is ingegaan op het uitstel van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds naar 1-1-2023. Wanneer nieuwe relevante informatie beschikbaar komt, zal het college de raad hierover informeren via een memo.

Vraag 7:

Welke invloed hebben de bekend gemaakte effecten van een herverdeling van het gemeentefonds op het proces van het sluitend krijgen van de Programmabegroting met de jaarschijven 2021-2024? Hoe is het College voornemens om te gaan met de herverdeeleffecten binnen de clusters, met name de min voor het cluster sociaal domein?

Antwoord vraag 7:

Het betreft hier voorlopige cijfers op basis van het huidig budget. Daarbij opgeteld dat de VNG in de onderhandelingen met het rijk probeert om de totale omvang van het gemeentefonds groter te krijgen (o.a. voor jeugdzorg, vervallen opschalingskorting, klimaat), nemen we het voorlopige nadeel op dit moment op in de risicoparagraaf

Vraag 8:

Hoe gaat het college de plannen van het ministerie van Binnenlandse Zaken over de herverdeling van het gemeentefonds beïnvloeden?

Antwoord vraag 8:

Tijdens de ALV van de VNG op 12 februari jl. zijn ingediende moties gesteund die opriepen tot vergroting van het gemeentefonds. Verder blijft Overbetuwe de VNG steunen in de onderhandelingen met het rijk.

Vraag 9:

Heeft het college contact gehad met de gedeputeerde over de voorstellen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en de mogelijke impact hiervan op de Programmabegroting van Overbetuwe en het provinciaal toezicht hierop?

Antwoord vraag 9:

Nee, hierover is nog geen contact geweest, aangezien er nog te veel onzekerheid is over deze cijfers. In het kader van het regulier toezicht zal hierover wel van gedachten worden gewisseld met de provinciaal toezichthouder.

Vraag 10:

Welke insteek kiest het college richting gedeputeerde, minister en andere relevante organisaties om de gevolgen voor Overbetuwe te reduceren?

Antwoord vraag 10:

Herverdelingseffecten dragen we met alle gemeenten. Onze inzet is daarom gericht op compensatie van de tekorten uit het verleden (jeugdhulp, WMO-tarief, opschalingskorting), het vergroten van het gemeentefonds en nieuwe middelen voor nieuwe taken. Dit doen we in VNG verband.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

P.J.E. Breukers

R.P. Hoytink-Roubos